

SAFA

Kilpailu- säännöt

1 Johdanto

Tässä asiakirjassa esitettyjä oikeusturva- ja laatukriteereitä suositellaan käytettäväksi Suomessa järjestettävissä arkkitehtuurikilpailuissa. Nämä suositukset ovat sovellettavissa myös muissa, arkkitehtuurikilpailun elementtejä sisältävissä hankintamenettelyissä.

Osapuolet

Suunnittelukilpailun osapuolia ovat kilpailun järjestäjä ja kilpailijat.

Suunnittelukilpailun muita osallisia voivat olla tuomaristo ja sen sihteeri sekä mahdollisesti kilpailun järjestämispalveluja tarjoava järjestö tai muu toimija erikseen sovittavassa laajuudessa.

Sopimus

Suomen Arkkitehtiliiton (jäljempänä SAFA) konsultoimissa kilpailuissa tehdään sopimus Suomen Arkkitehtiliiton ja kilpailun järjestäjän kesken.

Vastuut

Kilpailun järjestäjä on vastuussa kilpailuohjelmassa ilmoittamistaan sitoumuksista.

Kilpailun tuomaristo on vastuussa siitä, että se laatii ehdotuskohtaisen arvostelun kaikista kilpailuehdotuksista sekä näiden sääntöjen mukaisen arvostelupöytäkirjan.

2 Soveltamisalue

Arkkitehtuurikilpailulla tarkoitetaan menettelyä, jossa kilpailun järjestäjä pyytää kahdelta tai useammalta suunnittelijalta arkkitehdin toimialaan kuuluvasta suunnittelukohteesta suunnitelman, ehdotuksen tai idealuonnoksen samanaikaisesti samaa ohjelmaa käyttäen, ja jossa nimettöminä jätetyt kilpailuehdotukset tasapuolisesti ja ammattitaitoisesti arvioiva tuomaristo valitsee voittajan tai voittajat.

Arkkitehtuurikilpailulla voidaan hankkia joko suunnittelupalveluita tai suunnitteluratkaisuja.

Kun arkkitehtuurikilpailu järjestetään yhteistyössä SAFAn kanssa, tällöin kilpailuihin liittyviä asioita käsittelee SAFAn kilpailutoimikunta apunaan SAFAn kilpailuasiantuntija.

Kilpailun järjestäjä on yleensä kohteen tilaaja. Kilpailun järjestäjä laatii kilpailuohjelman ja nimeää tuomariston kohdan 6 mukaisesti. Kilpailun voittaja tai voittajat ja muut palkittavat tai lunastettavat ehdotukset valitaan kilpailuohjelmassa asetettujen tavoitteiden ja arvostelukriteerien perusteella.

Julkisen hankintayksikön järjestämässä suunnittelukilpailussa on otettava näiden periaatteiden lisäksi huomioon hankintaa koskevan lainsäädännön asettamat vaatimukset.

3 Kilpailun luonne

Arkkitehtuurikilpailu voi olla luonteeltaan joko suunnittelukilpailu tai aatekilpailu.

Suunnittelukilpailu

Suunnittelukilpailun tarkoituksena on löytää ratkaisu hankkeen jatkosuunnittelun pohjaksi sekä hankkeen suunnittelija. Suunnittelukilpailu soveltuu käytettäväksi silloin, kun tarkoituksena on hankkeen toteuttaminen kilpailuohjelman pohjalta. Kilpailun tarkoitus on johtaa suunnittelutoimeksiantoon.

Aatekilpailu

Aatekilpailun tarkoituksena on erilaisten ratkaisumahdollisuuksien kartoittaminen ja periaateratkaisun löytäminen jatkosuunnittelun ja hankkeeseen liittyvän päätöksenteon pohjaksi. Kilpailu ei välttämättä johda suunnittelutoimeksiantoon.

Arkkitehtuurikilpailu voidaan järjestää suppeana kilpailutehtävän niin mahdollistaessa. Suppeassa kilpailussa kilpailun kohde tehtävän asetteluun tai kohteen laajuuden osalta on rajattu eikä edellytä kilpailun järjestäjältä tai siihen osallistuvilta laajoja kilpailuasiakirjoja.

4 Kilpailun muoto

Arkkitehtuurikilpailu voi olla kilpailutehtävän luonteesta ja kilpailun järjestäjän tavoitteista riippuen joko yleinen kilpailu tai kutsukilpailu.

Arkkitehtuurikilpailu voi olla kaksivaiheinen, jolloin ensimmäinen vaihe on yleinen kilpailu tai kutsukilpailu ja toinen vaihe jatkokilpailu joko kaikkien tai ensimmäisessä vaiheessa parhaiksi arvosteltujen ehdotusten kesken.

5 Osallistumisoikeus

Yleiseen kilpailuun osanotto on avointa kilpailuohjelmassa esitetyin rajauksin.

Kutsukilpailuun kilpailun järjestäjä valitsee osanottajat joko suoraan tai kilpailuun ilmoittautuneiden joukosta.

Julkisen hankintayksikön tulee kutsuttavien valinnassa noudattaa julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä.

Arkkitehtuurikilpailuun eivät voi osallistua tuomariston jäsenet, asiantuntijat tai sihteeri. Kilpailuun eivät voi osallistua myöskään tuomariston jäsenen yhtiökumppanit tai lähiomaiset. Esteellinen on myös henkilö, joka on osallistunut kilpailuohjelman laadintaan tai muulla tavoin kilpailun järjestelyihin sellaisella tavalla, että hänellä on siitä muihin verrattuna selvää etua.

Tulkintaa vaativissa tapauksissa SAFAn kilpailutoimikunta päättää esteellisyydestä.
Kutsukilpailussa kukin osallistuja saa jättää vain yhden kilpailuehdotuksen.

6 Tuomaristo

Arkkitehtuurikilpailulle on nimettävä tuomaristo, jonka tehtävänä on kilpailuohjelman hyväksyminen, kilpailukysymyksiin vastaaminen ohjelmassa ilmoitetulla tavalla sekä ehdotusten arvostelu, arvostelupöytäkirjan laatiminen ja kilpailun tuloksesta päättäminen.

Tuomaristo on päätösvaltainen täysilukuisena. Mikäli tuomariston jäsen tulee estyneeksi osallistumaan tuomariston työskentelyyn, valitsee hänen nimeäjänsä tilalle uuden jäsenen. Tuomariston kokoonpanossa tapahtuneesta muutoksesta on ilmoitettava kilpailijoille.

Tuomariston jäsenistä tulee olla järjestäjän nimeämiä enemmistö. Järjestäjä nimeää tuomaristolle puheenjohtajan ja sihteerin sekä tarvittaessa yhdyshenkilön, joka vaihtolovelvollisena hoitaa yhteydet kilpailijoihin.

Kokoonpano

Tuomariston jäsenistä vähintään 1/3 on oltava ammattijäseniä, joista osa on puolueettomia asiantuntijajäseniä.

Ammattijäsen on

- henkilö, jolla on arkkitehdin tutkinto tai maankäyttö- ja rakennuslain sekä sen perusteella annettujen säännösten kyseiseen suunnittelutehtävään määrittelemä pätevyys, tai
- yleisessä kilpailussa SAFAn kilpailutoimikunnan, kutsukilpailussa SAFAn kilpailuasiantuntijan hyväksymän muun koulutuksen saanut henkilö, jolla on suunnittelutehtävän arviointiin riittävä pätevyys.

Puolueeton asiantuntijajäsen on

- ammattijäsen, joka nimetään järjestävän organisaation ulkopuolelta ja joka on sekä tuomaristosta että kilpailijoista riippumaton

Kilpailuehdotusten ammattitaitoisen ja tasapuolisen arvioinnin varmistamiseksi:

Yleisen arkkitehtuurikilpailun tuomariston äänten enemmistön on oltava ammattijäsenillä. Kaksi näistä on puolueettomia asiantuntijajäseniä. SAFAn konsultoisissa yleisissä arkkitehtuurikilpailussa liiton kilpailutoimikunta valitsee tuomariston puolueettomat asiantuntijajäsenet. Muissa kilpailuissa kilpailutoimikunta voi järjestäjän pyynnöstä nimetä asiantuntijajäsenet.

Kutsukilpailun tuomariston jäsenistä vähintään yhden on oltava puolueeton asiantuntijajäsen, joka on sekä tilaajasta että kilpailijoista riippumaton ja kilpailijoiden yhdessä tai SAFAn kilpailutoimikunnan nimeämä.

Tuomaristo voi käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita, jotka antavat kilpailuehdotuksista toimialaansa liittyviä lausuntoja, mutta eivät ota osaa ehdotusten arvosteluun.

7 Kilpailusalaisuus

Kilpailuehdotusten nimettömyyden suojaa noudatetaan siihen asti, kun tuomaristo on antanut lausuntonsa tai tehnyt päätöksensä. Kilpailijan on ehdotusta laatiessaan ja lähettäessään huolehdittava sen nimettömyydestä.

8 Kilpailukutsu ja kilpailuohjelma

Kilpailun järjestäjä laatii ja hyväksyy kilpailuohjelman. Kilpailuohjelmassa ilmoitetaan, että kohteesta pyydetään samanaikaisia suunnitelmia, jotka arvostellaan kilpailuohjelmassa esitetyin perustein.

Kilpailuohjelmassa esitetään kilpailun järjestäjä ja menettelyt, osallistumisoikeus sekä tuomariston kokoonpano ja päätösvalta. Lisäksi esitetään selkeästi ja yksiselitteisesti kilpailun tavoitteet, lähtötiedot, ohjeelliset ja sitovat suunnitteluohjeet, kilpailuehdotusten arvosteluperusteet ja käyttöoikeudet sekä ehdotuksen laadintaohjeet ja käytettävä kieli.

Kilpailuohjelmassa mainitaan kilpailussa jaettavat palkinnot tai palkkiot, ehdotusten laadinnasta maksettavat korvaukset ja mahdolliset lunastushinnat sekä niihin mahdollisesti sisältyvät arvonnalisäverot.

Kilpailuohjelmassa esitetään kilpailun järjestäjän näkemys kilpailun kohteena olevan hankkeen etenemisestä ja ilmoitetaan, miten tuomariston päätös on tilaajaa sitova.

Kilpailuohjelmassa mainitaan, mikäli ehdotukset ovat julkisesti näytteillä ennen kilpailun ratkaisua.

Osallistumalla kilpailuun kilpailun osanottajat hyväksyvät kilpailuohjelman.

9 Kilpailun arvostelu ja arvostelupöytäkirja

Tuomariston on valittava palkintosijoille ne ehdotukset, joissa tehtävä on parhaiten ratkaistu kilpailuohjelmassa esitetyillä perusteilla arvioiden.

Kilpailuohjelman sitovista suunnitteluohjeista oleellisesti poikkeavaa työtä ei voida palkita yleisessä kilpailussa, mutta se voidaan lunastaa.

Tuomaristo voi antaa palkitsematta tai lunastamatta jääneelle ansiokkaalle ehdotukselle kunniamaininnan.

Ainoastaan tuomariston jäsenet, sihteeri ja asiantuntijat saavat olla läsnä arvostelun aikana. He ovat arvostelutyötä koskevissa asioissa vaitiolovelvollisia.

Tuomaristo päättää, mitkä ehdotukset arvostellaan ja mitkä suljetaan arvostelun ulkopuolelle.

Kilpailun ulkopuolelle on suljettava ehdotus,

- jota ei ole jätetty nimettömänä,
- jota ei ole jätetty kilpailuohjelman määräämässä järjestyksessä,
- josta puuttuu ohjelmassa vaadittu asiakirja, mikäli tuomaristo ei pidä puutetta toisarvoisena ehdotuksen arvostelemiselle.

Tuomaristo laatii arvostelupöytäkirjan, joka sisältää kilpailutehtävän kuvauksen, kilpailun yleisarvostelun, ehdotuskohtaisen arvostelun kaikista kilpailuehdotuksista, päätöksen palkintojen jakamisesta perusteluineen, suosituksen kilpailun jatkotoimenpiteiksi, mahdolliset eriävät mielipiteet, mahdolliset asiantuntijalausunnat sekä arvosteltujen ehdotusten oleellisen kuva- ja tekstiaineiston.

Kun tuomariston pöytäkirja on tarkastettu ja allekirjoitettu, avataan palkittujen, lunastettujen ja kunniamaininnan saaneiden ehdotusten tekijätiedot.

10 Kilpailun työmäärä ja korvaukset

Palkinnot ja palkkiot ilmoitetaan kilpailuohjelmassa.

Yleisessä kilpailussa palkinnot suhteutetaan kilpailuehdotuksen arvioituun työmäärään, edellytettäviin asiakirjoihin sekä ehdotuksen tilaajalle tuottamaan arvoon eli kilpailusta tilaajalle koituvaan hyötyyn. Kilpailutehtävä ja siitä edellytettävä tulostus esitetään kilpailuohjelmassa niin selkeästi, että kilpailija kykenee arvioimaan häneltä edellytettävän suorituksen.

Yleisessä kilpailussa jaetaan yleensä kolme palkintoa ja lunastetaan kaksi ehdotusta, kumpikin yhtä suurella summalla.

Kaksivaiheisessa yleisessä kilpailussa toiseen vaiheeseen valitut, kilpailuohjelman mukaiset ehdotukset saavat yhtä suuren, kilpailuohjelmassa määritellyn osan palkintosummasta ensimmäisen vaiheen arvostelun päätyttyä. Loput palkintosummasta jaetaan toisen vaiheen arvostelun päätyttyä.

Yksimielinen tuomaristo voi perustelluista syistä muuttaa palkintojen ja lunastusten määrää sekä palkintojen ja lunastusten keskinäisiä suhteita palkintosumman puitteissa. Kilpailuohjelmassa ilmoitettuja ensimmäistä palkintoa ja lunastusta ei kuitenkaan voida pienentää.

Mikäli yleisen kilpailun kilpailuehdotusten lukumäärä on huomattavasti normaalia pienempi ja/tai ehdotusten laatu normaalia heikompi, tuomaristo voi SAFAn kilpailutoimikunnan suostumuksella jättää osan palkintosummasta jakamatta.

Yleisessä kilpailussa palkintoja ja lunastuksia ei lasketa osaksi suunnittelupalkkiota.

Kutsukilpailussa kullekin kutsutulle maksetaan yhtä suuri palkkio kilpailuehdotuksen tekemiseen tarvittavan arvioidun työmäärän ja edellytettävien asiakirjojen sekä ehdotuksen arvon mukaan.

Yksimielinen tuomaristo voi harkintansa mukaan joko vähentää puutteelliseksi havaitun ehdotuksen palkkiota tai jättää palkkion kokonaan maksamatta.

Kutsukilpailun palkkio on osakorvaus luonnosten laatimisesta, ja se voidaan vähentää suunnittelutehtävän suorittaakseen saavan kilpailijan suunnittelupalkkiosta.

11 Kilpailuehdotusten näytteillepano ja tulosten julkaiseminen

Kaikki ehdotukset sellaisina kuin ne ovat olleet arvostelua suoritettaessa sekä tuomariston pöytäkirja asetetaan ainakin kilpailijoiden nähtäväksi.

Kilpailuehdotusten asettaminen julkisesti nähtäviksi määritellään kilpailuohjelmassa.

SAFalla on oikeus asettaa ehdotukset näytteille myös muualla. Tästä sovitaan kilpailun järjestäjän ja SAFAn kesken laaditussa sopimuksessa.

Kilpailusta tiedotettaessa suositellaan, että palkittavien ehdotusten osalta mainitaan kaikki työhön osallistuneet organisaatiot ja avainhenkilöt.

SAFA julkaisee kilpailujen tulokset verkkosivuillaan sekä sähköisissä ja painetuissa julkaisuissaan.

Käyttö- ja julkaisuoikeus kilpailuun luovutettuun materiaaliin tai siitä otettuihin kuviin on kilpailun järjestäjällä, ehdotusten tekijöillä ja Suomen Arkkitehtiliitolla sekä arkistoinnin jälkeen myös Suomen arkkitehtuurimuseolla.

Innovaatiot ja keksinnöt tai muut liikesalaisuudet voidaan ehdotuksen tekijän tai kilpailun järjestäjän esityksestä julistaa salaisiksi tai todeta sellaisiksi viranomaistoiminnan julkisuutta koskevan lain mukaan.

12 Vastuu ehdotuksista

Kilpailun järjestäjä ei palauta kilpailuehdotuksia ellei kilpailuohjelmassa ole toisin ilmoitettu.

Kilpailun järjestäjä huolehtii ehdotusten asianmukaisesta säilyttämisestä ja korvaa vahingoittuneen tai kadonneen asiakirjan tai pienoismallin kilpailuohjelman mukaisesti.

13 Hintatarjoukset suunnittelukilpailun yhteydessä

Jos kilpailuohjelmassa pyydetään hintatarjoukset kilpailua seuraavasta suunnittelutyöstä, hintatarjoukset avataan vasta pöytäkirjaan hyväksytysti kirjatun kilpailuohjelman mukaisen arvostelun sekä tekijätietojen tarkistamisen jälkeen.

14 Toimeksiannot

Suosittelavaa on, että kilpailua seuraava suunnittelutyö tai laajoissa projekteissa merkittävä osa siitä annetaan kilpailun voittaneen ehdotuksen tekijälle.

15 Käyttöoikeudet ja tekijänoikeudet

Kilpailun järjestäjällä on palkittuihin, lunastettuihin ja palkkion saaneisiin kilpailuehdotuksiin omistusoikeus. Kilpailijat säilyttävät tekijänoikeuden ehdotuksiinsa.

Toimeksiannon saaneella on oikeus käyttää hyväkseen muiden palkittujen tai palkkion saaneiden ehdotusten aiheita ja ideoita tekijänoikeuslain mukaisesti.

Mikäli kilpailu koskee useampana kuin yhtenä kappaleena valmistettavaksi aiottua tuotetta, on palkitun ehdotuksen tekijällä oikeus tarjota ehdotustaan toiselle valmistajalle, ellei kilpailun järjestäjä ohjelmassa ilmoitetun ajan kuluessa ole tehnyt sopimusta ehdotuksen tekijän kanssa.

16 Erimielisyyksien ratkaiseminen

Menettely erimielisyyksien ratkaisemiseksi esitetään kilpailuohjelmassa.

17 Arkistointi

Suunnittelukilpailun ohjelma ja arvostelupöytäkirja liitteineen, lukuun ottamatta salassa pidettäviä osia arkistoidaan luotettavasti. Arkkitehtuurikilpailuissa arkistoinnista huolehtii Suomen arkkitehtuurimuseo.

18 Kilpailukulut

Kilpailun järjestäjä maksaa kaikki kilpailun järjestämisestä aiheutuvat kulut.

Riippumattomien asiantuntijajäsenien palkkiot

Kilpailun järjestäjä maksaa SAFAn tai kilpailijoiden nimeämille asiantuntijajäsenille palkkiot, jotka määritellään kilpailusopimuksessa.

SAFAlle maksettavat korvaukset

Yleisessä kilpailussa kilpailun järjestäjä maksaa asiantuntijapalveluista SAFAlle korvauksen. Palvelujen sisältö, laajuus ja korvauksen suuruus määritellään kilpailusopimuksessa. Lisäksi SAFA perii palkinnoista ja lunastuksista sekä tuomaristoon nimeämiensä asiantuntijajäsenten palkkioista 7 %.

Kutsukilpailussa SAFA perii jokaiselta kutsutulta osanottajalta 7 % osanottajapalkkiosta ellei toisin sovita.

Maksutapa

Yleisen kilpailun järjestäjä maksaa palkinnot, lunastukset ja korvaukset sekä kilpailutoimikunnan nimeämien asiantuntijoiden palkkiot SAFAn toimiston esittämää laskua vastaan ellei erikseen toisin sovita.

Kutsukilpailun järjestäjä maksaa kutsuttavien palkkiot sekä kilpailijoiden tai kilpailutoimikunnan nimeämien asiantuntijoiden palkkiot SAFAn toimiston esittämää laskua vastaan ellei erikseen toisin sovita.